

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

Goniec Częstochowski

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI.

Cena prenumeraty: miesięcznie 3 mk. 00 fen., kwartałnie 9 mk. 00 fen., za odnoszenie do domu dopłaca się 25 fenigów miesięcznie. Cena pojedynczego numeru 15 fenigów.

Redaktor lub jego zastępca przyjmuje interesantów codziennie z wyjątkiem dni świątecznych od godz. 10 — 2 po poł. Reklamów nadawanych redakcja nie zwraca

Ceny ogłoszeń: za wiersz petitowy jednoszpaltowy na I kol. i mk. 50 i algow, na II i III kol. 45 fenigów, na IV kol. 45 fenigów Ogłoszenia drobne po 10 fenigów za wiersz.

Adres Redakcji i Administracji CZĘSTOCHOWA, ulica Paun Maryi Nr. 38. — Telefon Nr. 5

Sytuacja polityczna w Niemczech.

„Vorwaerts” pisze: Frakcja parlamentarna oraz komitet partji niemieckich socjal-demokratów postanowiły na wczorajszym wspólnym posiedzeniu, przy oddzielnym głosowaniu 65 głosami przeciwko 10 i 25 głosami przeciwko 11, iż akceptuje wstąpienie członków partji do mającego się utworzyć nowego rządu na warunkach następujących:

1) Bezwzględne uznanie rezolucji parlamentu z dnia 19-go lipca 1917 r. z gotowością oświadczenia o przystąpieniu do związku narodów, opierającego się na podstawie pokojowego rozpoznania wszystkich spraw spornych oraz na ogólnym rozbrojeniu.

2) Zupełnie wyraźna deklaracja w sprawie belgijskiej, restytucja Belgji, porozumienie się co do zwrotu strat, oraz restytucja Serbji i Czarnogóra.

3) Traktaty pokojowe brzeski i bukareszteński nie powinny stanowić przeszkody do zawarcia ogólnego pokoju.

Natychmiastowe wprowadzenie rządu cywilnego we wszystkich krajach okupowanych. Po zawarciu pokoju, okupowane terytoria należy uwolnić. Natychmiastowe utworzenie w krajach okupowanych demokratycznych przedstawicielstw ludowych.

Autonomia Alzacji i Lotaryngji. Powszechne, równe, tajne i bezpośrednie prawo głosowania dla wszystkich państw związkowych, rozwiązanie sejmu pruskiego w razie, gdyby komisja izby panów do spraw reformy wyborczej nie uchwaliła równości prawa wyborczego.

5) Jednolitość kierownictwa Rzeszy, wyłączenie nieodpowiedzialnych rządów pobocznych, powoływanie przedstawicieli rządu z większości parlamentarnej lub z pośród osób, stojących na gruncie polityki większości parlamentarnej, zniesienie par. 9 konstytucji. Polityczne wyrzucenie Korony i władz wojskowych przed ich ogłoszeniem mają być zakomunikowane kaeclerzowi Rzeszy.

6) Natychmiastowe zniesienie wszystkich postanowień, ograniczających wolność zebrań i prasy. Cenzura ma się rozciągać jedynie tylko na sprawy czysto wojskowe (kwestja strategji wojennej i taktyki, ruchy wojska, wyrób materiałów wojennych). Zaprowadzenie kontroli politycznej nad wszystkimi zarządzeniami, wydanymi na zasadzie stanu wojennego, zniesienie wszystkich instytucji militarynych, które służą dla celów wywierania wpływów politycznych.

Podając powyższe, „Vorwaerts” czyni następującą uwagę: „Jest to istotnie program minimalny”.

Pod tytułem: „Sytuacja polityczna się wyjaśnia” organ centrowców „Germania” pisze: Frakcja centrowa, tak samo, jak i inne frakcje parlamentarna, zajmowała się w dłuższych naradach sytuacją polityczną. Jak się dowiadujemy, frakcja jednogłośnie doszła do wniosku niebrania udziału w agitacji przeciwko kancelerzowi Rzeszy, lecz nie miałyby nic przeciwko temu, aby socjaldemokraci wzięli udział w rządzie. Wobec tego, że bez centrum nie da się utworzyć większości lewicowej, przeto należy uważać, że sytuacja polityczna w zasadzie wyjaśniła się.

Mowa kancelerza.

Biuro Wolfa donosi: W komisji głównej parlamentu kancelerz państwa powiedział między innymi co następuje:

Moi panowie, Komisja główna zebrała się, aby w poważnym położeniu, w jakim się w chwili obecnej znajdujemy, od kiero-

wnika państwa przetrzymać informacje w całym szeregu bardzo doniosłych spraw i o mówić je z przedstawicielami rządu. Zyczenie to łatwo jest zrozumiałe i spełniamy je w miarę możliwości. Wywody moje pozwolą sobie poprzedzić kilku uwagami ogólnymi.

Moi panowie. Jak panom wiadomo, w szerokich kołach ludności panuje głębokie niezadowolenie.

Pierwsza przyczyna tkwi w nacisku, jaki wywiera piątą już otóż rok trwająca strasna wojna, w eierpienich i dolegliwościach, jakie jej były następstwem, w ofiarach, jakie nakłada na wszystkie stany rodziny wszystkie i na każdego z nas osobno. Nie mam wcale zamiaru nacisku tego zmniejszać słowami.

Nasza ostatnia, na wielką skalę zakrojona, ofensywa, nie przyniosła nam, oczywiście, spodziewanego sukcesu. Przynać to trzeba bez ogródek. Dowództwo wojskowe widziało się zmuszonem cofnąć nasze daleko wysunięte pozycje na t. zw. linje Zygryda.

Położenie jest poważne.

Niema jednak powodu do małoduszności. Mieliśmy już cięższe chwile.

Pomyślcie panowie co było w lecie 1916 roku, gdy rozbiła się ofensywa pod Verdun; nad Sommę? Wzrwały jaknajcięższe walki, a na wschodzie odpięrać musieliśmy masowe ataki Brusilowa, następstwem których było znane niepomysłne oddziaływanie na front austriacko-włoski, a w dodatku jesseze i Rumunja wmisczała się do wojny.

Nie straciliśmy wówczas odwagi, lecz wrogom, którzy sądzili, że zbliża się już nasz koniec, pokazaliśmy co zdziałać może silna wola zwyciężenia.

WOJNA.

Komunikat niemiecki.

BERLIN. (Urzędowo). Wielka Kwatera Główna donosi dnia 25 września 1918 r.:

Zachodni teren walk.

Grupa wojsk następcy tronu bawarskiego ks. Rupprechta.

Ożywiona działalność wywiadowcza we Flandrii.

Pomiędzy Moeuvres a lasem Havriacourt walka artyleryjska była ożywiona.

Pod Mouvres rozchwiał się ponownie ataki nieprzyjaciela.

Grupa wojsk generała-pułkownika v. Boehna.

Na wschód od Epehy odebraliśmy miejscowymi kontratakami linje, zajmowane przed walkami w dniu 22 września.

Pomiędzy strumieniem Omignon a Sommę Anglij i Francuzi ponowili ataki swoje przeciwko St. Quentin. Atakom towarzyszyły silne oddziały wozów opancerzonych i artylerji.

W Pontuet, Gricourt i Francilly, Selency nieprzyjaciel wczesnym rankiem utrwalił się. Usiłowanie nieprzyjaciela rozszerzenia, przy pomocy gwałtownych ataków kontynuowanych aż do południa, miejsca przerwania spełży na niczem.

Kontrataki piechoty i pionierów naszych, poparte przez artylerję, odebrały około południa z powrotem Pontuet i Gricourt.

Wyniosłość, położona pomiędzy obydwo-ma miejscowościami temi, po zmiennych walkach została ponownie odebrana.

Francilly, Selency pozostały w ręku nieprzyjaciela.

Na pozostałym froncie ataki jego zalamaly się przeważnie już przed naszymi linjami. Gdzie do linii dotarli, kontratakami został odrzucony.

Grupa wojsk niemieckiego następcy tronu.

Pomiędzy Vesie a Aisnse oddziały szturmowe wdarły się na południe od Gléane w linje nieprzyjacielską i przyniosły 85 jeńców.

Zacięty kontratak, wykonany przez nieprzyjaciela po ukończeniu walki przeciwko

naszym pozycjom wyjściowym, został odparty.

W małych wycieczkach poza Vesie i w Szampanii wzięliśmy jeńców.

W walce napowietrznej zestrzeliliśmy wczoraj 28 samolotów nieprzyjacielskich i 6 balonów na uwięzi. Podporucznik Rumay osiągnął 42; a podporucznik Jacobs 30 zwycięstwo napowietrzne.

Pierwszy generał-kwatermistrz Ludendorff.

Komunikat austriacki.

WIEDEN. Urzędowo donoszą dnia 25-go września 1918 r.:

Włoski teren walk.

Na południowym froncie Tyrolu walki artyleryji i patroli.

Na płaskowyżgórzu między Canowe i Monte di Val-Bella ruszył wczoraj nieprzyjaciel do jednolitych ataków.

Na Monte Sisanon (?), gdzie nieprzyjaciel doprowadził wspierający ogień artyleryjski do największej gwałtowności, udało się francuskim i włoskim oddziałom szturmowym wtargnąć do naszych linii.

Kontratak odpędził nieprzyjaciela do jego stanowisk.

Próby zbliżenia się do naszych stanowisk na północy od Monte Tomba zostały odparte.

Na froncie zachodnim i w Albanji nie było szczególnych wydarzeń.

Szef sztabu generalnego.

Cele Focha.

Z Zurychu donoszą: „Zuercher Morgenzeitung” podaje z frontu francuskiego, że we Francji panuje obecnie przekonanie, że bezpośrednim celem Focha w tej chwili jest twierdza Metz. Twierdza ta ma być etapem w pochodzie francuzów do niemieckiej Lotaryngji.

Clemenceau na froncie.

Z nad granicy francuskiej donoszą: Jak zawsze tak i ostatnią niedzielę spędził Clemenceau na froncie. Objedzał on różne tereny frontu w towarzystwie Poincarégo.

Tajemnicze plany.

Z Zurychu donoszą: „Zuercher Tagesanzeiger” podaje, że cała prasa francuska pełna jest tajemniczych aluzji, iż na froncie zajdą wnet jakieś bardzo ważne wydarzenia.

Nota Havasa podnosi zajdły opór armji pruskiej następcy tronu i zaznacza równocześnie, że postanowiono została obecnie ze strony francuskiej ofensywa na St. Quentin i Le Chatelet.

Na froncie Wogezów.

„Basler Nachrichten” podają, że od strony Sundgau i frontu Wogezów dochodzi obecnie ustawicznie nieprzerwany huk armat o ogromnym natężeniu.

Z nad granicy można obserwować odbywające się ciągle walki lotnicze.

Lotnicy nad Konstantynopolem.

Korzystając z pełni księżycowej lotnicy nieprzyjacielscy usiłowali wczoraj zaatakować Konstantynopol. Wskutek energicznej obrony pozostał nad miastem bardzo krótko i oddalili się, nie przyozyniwszy żadnych szkód. Dnia w nocy próba ta była powtórzona.

Lloyd George do Masaryka. Jak donoszą pisma londyńskie, Lloyd George wystąpił do przebywającego obecnie w Waszyngtonie prof. Masaryka telegram, w którym, imie-

nierządu angielskiego, składa mu najserdeczniejsze życzenia z powodu zwycięstw czesko-słowackich, odniesionych ostatnimi czasy w Syberji. „Naród pański—powiedziano w końcu telegramu—oddad Rosji i koalicjantem nieocenione i niewypowiedziane usługi w walce o oswobodzenie świata od despotyzmu. Nie zapomniy tego nigdy.”

Zajęcie Mińska przez bolszewików.

Od osoby z Mińska przybyłej, dowiaduje się „Przeł. W.”, że Niemcy wycofali stamtąd wszystkie swoje wojska, a na ich miejsce pojawiły się już oddziały bolszewickie.

To odmaszerowanie wojsk jest następstwem postanowień zawartych w ostatnim traktacie dodatkowym do pokoju brzeskiego.

Chwila bieżąca.

— W Rzymie obiega pogłoska o mającej rzekomo nastąpić dymisji Orlanda.

— Anglicy ogłosili stan wojenny w Archangielsku i zaarrestowali wszystkich socjalistów.

— Nota Havasa stwierdza, że o por wojak niemieckich wzmagają się wciąż na całej linii Hindenburga. — Ulewne deszcze uniemożliwiają przedsięwzięcie większych operacji. — Agencja Stefaniago zaprzecza wiadomości, podanej przez jedno z pism niemieckich, o rzekomych rokowaniach, prowadzonych pomiędzy Austro-Węgrami a Włochami za pośrednictwem pewnego dyplomaty szwajcarskiego w sprawie ugody terytorjalnej.

— Na froncie wschodnim w okolicy Permu trwają gwałtowne walki, przyczem wojsko bolszewickie cofa się.

— „Italia“ donosi, że Ojciec św. nie otrzymał jeszcze dotychczas noty austriacko-węgierskiej.

Z WIDOWNI WYDARZEŃ.

Szwajcarja zrywa z bolszewikami.

„Neue Zuercher Nachr.“ donoszą: Odpowiedź Cziczerina w sprawie mieszania się państw obcych w wewnętrzne sprawy bolszewików wywołała w dyplomatycznych kołach szwajcarskich wielkie oburzenie. — Szwajcarska Rada związkowa zajmowała się już kwestją, ażeby zerwać wszelkie stosunki z rządem bolszewików i wezwać zastępcę rządu sowietów w Bernie do opuszczenia Szwajcarii.

Nowy gabinet japoński.

„Times“ podaje z Tokio: Misja utworzenia gabinetu po Terautshim powierzona została markizowi Sai-ni, który wychowany jest w duchu francuskim, mianowanie jego jest silnym zaakcentowaniem życzliwego usposobienia Japonji wobec koalicji.

Rumuński następcą tronu w areszcie.

Z Jass donoszą urzędowo: Król, jako głównodowodzący armją, skazał na 75 dni bezwzględnej aresztu następcę tronu Karola za wykroczenie przeciwko—przepisom wojskowym. Następcę tronu rozpoczął onegdaj odsiadanie kary. Kroki, pozostające w związku z tym faktem, zostaną zbadane celem oceny ich skutków, poczem zostaną przedsięwzięte środki, jakich wymaga interes kraju i dynastji.

Uwaga. „Kroki, pozostające z tym faktem“ oznaczają tajne poślubienie w Odesie przez następcę tronu, cór-

ki rumuńskiego majora Lambrino. Dwór rumuński poczynił usiłowania, aby małżeństwo to unieważnić.

Za co rozstrzelano braci Lutosławskich?

Bolszewicki urzędowy organ „Izwestija“ ogłasza powody rozstrzelania braci Lutosławskich w Moskwie. Na wstępie znajduje się oskarżenie o „sfalszowanie“ dokumentów, które zarzucały bolszewickiemu rządowi, że „wydał naród rosyjski w zupełną zależność ekonomiczną od Niemców i pobrał za to pieniądze od rządu niemieckiego“.

Główną jednak „winą“ braci Lutosławskich, jak się okazuje z bolszewickiego komunikatu, było tworzenie oddziałów wojskowych, grupujących się orzy pułku imienia Bartoza Głowackiego. „Izwestija“ nazywają te oddziały „kontrrewolucyjnymi“, kilka wierszy niżej piszą, że oddziały te miały być przewiezione do Francji i że przy pułku im. Bartoza Głowackiego istniał specjalny bataljon, który przewoził żołnierzy pułku do miejsc, skąd mogliby być wysłani do Francji.

Rokowania w sprawie polskiej.

Wczoraj rozpoczęły się ponownie komisarskie rokowania w sprawie polskiej pomiędzy przedstawicielami Niemiec a Austro-Węgier, których rozpoczęcie postanowione zostało podczas ostatniej bytaości sekretarza stanu v. Hintzgo w Wiedniu. — W dalszym ciągu rokowań mają wziąć udział również przedstawiciele Polski.

Hintze o Polsce.

Berlin, 25/9. — W mowie wygłoszonej wczoraj w komisji głównej parlamentu, sekretarz stanu v. Hintze, zgodnie ze sprawozdaniem urzędowym, wyraził się o Polsce w sposób następujący:

Jednym z najcięższych państw w całym problemacie wschodnim jest Polska. Podstawą naszej polityki w stosunku do Polski jest proklamacja obu cesarzy z dn. 5-go listopada 1916 r., która w ogólnych rysach przewiduje utworzenie samodzielnego państwa z dziedzicznym monarchją i ustrojem konstytucyjnym. O pewnych zmianach w urzeczywistnieniu tego problemu gotowi jesteśmy porozumieć się z Austro-Węgrami, jako stroną zainteresowaną, z warunkiem wysłuchania życzeń polaków. Jeszcze w tygodniu bieżącym komisarze nasi i austriaccy rozpoczną w tej sprawie pertraktacje w Berlinie.

Prócz tego dążymy do równouprawnienia w Polsce w dziedzinie handlu, przemysłu i praw nabywania majątku, szczególnie zaś ziemi poddanych niemieckich i austriackich z poddanyimi polskimi. Dążymy do osiągnięcia swobodnego transportu przez Polskę towarów i osób z Niemiec i odwrotnie. Gotowi jesteśmy zagwarantować Polsce to samo w stosunku do Niemiec. Następnie pragniemy ogłosić żeglugę na Wiśle i przyległych drogach wodnych jako wolną dla nas i dla Polski. Pozatem gotowi jesteśmy przyznać Polsce równouprawnienie odnośnie do wewnętrznej żeglugi pod warunkiem, że Polska przyzna to samo równouprawnienie Niemcom.

W sprawach kulturalnych mamy zamiar żądać od nowopowstającej Polski, aby utrzymane zostały prawa, wydane podczas okupacji, a zmierzające do utrzymania szkół niemieckich i kościółów niemieckich. Życzymy sobie, aby po utworzeniu wolnej i niepodległej Polski utrzymana była nadal ochrona naszych niemieckich współpatriotów.

WRAŻENIA I UWAGI.

Nader ważną jest rzeczą sprawa wychowania dzieci. Na ulicach naszego miasta spotykać możemy starszych chłopców bez opieki, często bezczynnie spędzających całe godziny. Pisząc to, mam na myśli dzieci klasy robotniczej, których rodzice nie troszczą się wiele o przyszły los swych

synów. Dzieci te zbierają się w gromadki, zaczepiając przechodniów. Na zwrócone uwagi przez starszych lżą słowami.

Niedawno temu byłam naocznym świadkiem następującego zdarzenia: Idąc do szkoły, nrżałam na ulicy chłopca krwią zbroczonego. Był to pastuszek, podający krówkę. Wtem nadbiegł jakiś łobuz, i uderzywszy go najniewinnie kamieniem w głowę, zbiegł. Rana była głęboka, biedny chłopczyna jęczał z bólu. Opatrzywszy ranę niezaszewanemu dziecku, zapytałam opodal stojących ludzi o nazwisko i adres niegodziwego łobuza. Dowiedziałam się, iż własna matka wyrzuca go z domu, nie chcąc zadawać sobie trudu nad jego wychowaniem.

Iluz to chłopców nieletnich w targowe dni walega się po Starym i Nowym rynku około stołków z towarami, pilnie śledząc kieszenie i woreczki kupujących.

Spółeczeństwo nasze powinno wziąć do serca tak ważną sprawę dobrego wychowania naszej dziatwy polskiej i utworzyć również specjalną komisję, któraby zajęła się dziećmi, nie uczęszczającymi do szkół elementarnych.

Wreszcie przydałoby się także kursy wychowawcze dla rodziców, chcących dzieci swoje dobrze wychować. Niektórzy rodzice bowiem karzą swe dzieci wówczas, gdy na to nie zasługują, natomiast tolerują często złe czyny. Jeżeli dziecko wypadkiem słuźce garnek lub talerz otrzymuje różgi, ale jeżeli cudzą własność niszczy weale go nie gania.

Polska nasza droga musi mieć ludzi zajętych i uczciwych, a wtedy dopiero będzie chlubnym wzorem dla innych narodów.

Ratujmy dusze dziecka, uszlachetnijmy je, wpajając dobre zasady do młodych serduszek, a mieć będziemy dzielnych obywateli kraju.

Helena Osikowska.

KRONIKA

„Nikt prorokiem“ w Ojezynie swojej, spełniło się na s. p. Marjanie Zaremskim, którego stolica ucieła niedawno Wystawą w Zachęcie Sztuk Pięknych i szeregiem recenzji w pierwszorzędnym tygodniku, jak i codziennych pismach, gdzie zmarłego artystę wysławiają w poczet pierwszorzędnych sił malarskich w Polsce. Częstochowa znała tylko poczciwego, jowialnego nauczyciela rysunków, nie uznawała w nim żadnej wielkości. Taki to już los zapomnienia o swoim, a chwaleńcie cudzego.

Nie powinniśmy już tego robić choćby w stosunku do pracujących na niewie piękna — artystów, których Częstochowa posiada w swoim gronie, a którzy również w kraju zażywają dobrego miana i szerokiego uznania.

Mówimy o tem, wobec zbliżającego się otwarcia wystawy obrazów i rzeźb w niedzielę 29 b. m. o g. i po poł. w Bibliotece Publicznej przy ul. Kościuszki Nr. 14.

W wystawie wezmą udział malarze: Mączyński Józef, Zak Eugenjusz, Wojtkiewicz, Ruszkowska, Hoffman Wlastimir oraz rzeźbiarze: Barylski Stanisław, Rudlicki Władysław i Hamburg Jan.

Niektórych już znamy, jako subtelnych i oryginalnych artystów; dluta: p. Rudlickiego (w jego portretach i kompozycjach figuralnych — wptyw Rodina) i p. St. Barylskiego (portrety pełne oryginalnej formy i charakteru, czuń Młodą Polskę Wyspińskiego), oraz artystów pędzła p. Mączyńskiego (w jego pysznych krajobrazach) oraz nieznaną szerszemu ogółowi siostrę, Wierusz-Kowalskiego p. Ruszkowską (w jej ślicznych portretach i scenach rodzajowych). Reszta osób stanowi zespół, który nam zaprezentuje swę udane rzeczy w zakresie plótina i gipsu.

Sądymy, że ogół poprze szlachetne usiłowania naszych artystów, chcących okazać twory swej pracy w zakamarkach atelier rzeźbiarskiego i malarskiego. W. K.

— Przyjazd J. E. ks. biskupa Przeddzieckiego. W tych dniach spodziewany jest przyjazd do Częstochowy J. E. ks. biskupa-nominała Przeddzieckiego pastora djeceji podlaskiej.

— Wieczór pogrzebny ku uczczeniu J. E. ks. biskupa M. Fulmana. Jak się dowiadujemy, wieczór pogrzebny ku uczczeniu J. E. ks. biskupa Fulmana, którego

termin jeszcze organizatorom nie wiadomy, odbędzie się w Straży ogniowej. Na program wieczoru złożą się: Kantaty na cześć Jego Ekscelencji, wykonane przez chór uczniowski K. P. gimnazjum, pod kierunkiem p. Edwarda Makoszy; odczyt ks. pref. Kneblewskiego p. t. „Martyrologium biskupa w pobiorowej Polsce”; muzyka zespołu smyczkowego pod kier. p. Wopaleńskiego; przemowa inż. B. Hlasko na temat działalności Dośrodkowego Nominata; pożegnanie przez nadburmistrza, radcę stanu, d-ra Józefa Marczewskiego. Na zakończenie spodziewane jest również przemówienie delegata ziemi Lubelskiej.

Dotychczasowemu w wieczorze pożegnał nym będąc zaproszone wszystkie instytucje i przedstawiciele miejscowego społeczeństwa.

— **Deposza kondolencyjna.** Z powodu tragicznej śmierci, poniesionej przez 2 strażaków przy ratowaniu płonącej nieruchomości Kochanowicza w Warszawie, Zarząd Straży ogniowej częstochowskiej wysłał do rąk komendanta straży warszawskiej depeszę kondolencyjną.

— **Kinematograf szkolny.** Jak się dowiadujemy, sprawa kinematografu szkolnego, dzięki staraniom p. inspektora W. Kurpatwińskiego i ks. W. Kneblewskiego, postępuje szybko naprzód. Znalaziono lokal, który po odpowiednich przeróbkach będzie się nadawał nie tylko na kino, ale da możność urzędowania sali teatralnej dla przedstawięń, koncertów i odczytów dla młodzieży i starszych. Będzie stanowił ośrodek zabawy młodzieńczej. Wydatną pomoc w urządzeniu sali przyobiecali przedstawiciele municipalności: radca stanu, nadburmistrz, dr J. Marczewski i burmistrz Bandkie-Stężyński.

W tych dniach członkowie komisji zajęć pozaszkolnych — pragnąc przyspieszyć realizację projektów, które się wyłoniły na zebraniu wychowawczym, będą zbierać zapisy na udziały 50 mk. (na kinematograf). Ogół naszej inteligencji i rodziców nie odmówi zapisać się w poczet udziałowców tego ideowego przedsięwzięcia.

— **Z gimnazjum T. O. S.** Na kierownika gimnazjum T-wa Opleki Szkolnej został zaproszony inż. Tomasz Szejewski. Zapisy do kl. 2 i 3-iej trwają dalej. W klasie pierwszej miejsc wolnych już niema.

— **Ze Stow. nauczycielskiego polskiego.** Zarząd Stow. naucz. polskiego podzielił między siebie czynności w sposób następujący: przewodniczącym został dyr. W. Płodowski, zastępcą przewodniczącego i skarbnikiem p. J. Kyslik, sekretarzem p. J. Dziuba. W środę, 2 października, zamierza Zarząd zwołać zebranie członków, na którym omawiane będą sprawy bieżące Stow., a prócz tego p. J. Dziuba wypowie odczyt na temat: „Cele i metody naszego wychowania”. Zarząd usilnie dąży do założenia kooperatywy spożywczej dla nauczycielstwa, chcąc w ten sposób przyjąć z pomocą liczną i niepłatną gromadzie „świeczników społeczeństwa”.

— **Z popisów gimnastyecznych.** W ub. niedzielę, na zabawie akademickiej w parku 3-go Maja urządzony był rekord gimnastyki częstochowskiej. Jako ćwiczenia klasyczne na pręgniku wykonane były: „grand vole”, „grand soleil”, „dębek” i „mostek”. Współzawodniczy wykonywali ćwiczenia nadzwyczaj prawidłowo. Naogół wrażenie z popisów było bardzo dodatnie.

W rekordzie na pręgniku mistrzami na r. 1918 zostali pp.: Piltz Stanisław (I nagroda), Alojzy Maślankiewicz (II) i Piltz Aleksander (III).

— **Zecranie Tow. Rolniczego.** We wtorek, dn. 1 października, w sali parafialnej św. Zygmunta odbędzie się, zwykłe miesięczne zebranie członków Tow. Rolniczego.

— **Z Tow. Kredytowego:** Przez tegoroczne losowanie listów zastawnych Tow. Kredytowego zostanie umorzona rb. 6,332,200. 5 proc. Listów Zast. Tow. Kred. Ziemińskiego na ogólną sumę rb. 167,366,100 — będących w objęgu, oraz rb. 674,200, 4 proc. Listów tegoż Towarzystwa z ogólnej sumy rb. 14,119,500 — znajdujących się w objęgu.

Z zestawienia powyższych sum wynika, że przy dzisiejszym wysokim kursie listów w stosunku do kursu rubla, ryzyko dla posiadaczy jest znaczne, a więc asekuracja należy uważać nietylko za celową, ale i wprost za konieczną, zwłaszcza, że stawki są bardzo umiarkowane.

— **Osuztwa wojenne.** Skutkiem braku towarów, obecnie na rynku handlowym ukazała się spora liczba różnych „ersatzów” nie mających najmniejszej wartości. Ostatnio Instytut higieniczny w Łodzi uznał jako mniej wartościowe esencje arakowe „Apeptyczne” i „Zdrowa”, które składały się tylko z wody zabarawionej.

— **Za obrazę religij.** Na wczorajszym posiedzeniu wydziału Karnego sądu okręgowego w Częstochowie, rozpatrywano między innymi przy drzwiach zamkniętych sprawę S. Massa i Jurburkiego kupców zam. w Częstochowie, oskarżonych o sprzedawanie piłek do zabawy w wizerunkami Jezusa Chrystusa i N. Marii Panny. Sąd w

składzie: przewodniczącego sędziego Goczałkowskiego iawn: pp. Siemnickiego i Kretę, po wysłuchaniu świadków ks. Niedzwiedzkiego i innych, oraz po orzeczeniu stojącego w charakterze eksperta ks. przeora O. Piotra Markiewicz, skazał oskarżonych S. Massa i Jurburkiego na 2 miesiące aresztu z zapłaconiem kosztów sądowych po 10 mk. każdy. Oskarżał wiceprokurator Meziacki, bronił oskarżonego mecenas Popowski z Warszawy. Dowód rzeczowy 52 piłki sąd postawił po ogłoszeniu wyroku zaliczcy.

— **Turcy w Częstochowie.** W tych dniach zwracali ogólną uwagę na dworcu kolei w-w. gromadka turków, powracających z niewoli rosyjskiej. Wyznawcy Mahometa jechali w towarzystwie wojskowych austriackich i niemieckich, z którymi rozmawiali jednak tylko na migi.

— **O dostawie kartofli.** Jak się dowiadujemy z urzędowego źródła, w powiecie częstochowskim gminy i wsie powinny odstawić zasekwestrowane kartofle całkowicie do dnia 31 października r. b.

Magistrat względnie wójt powinien postawić, ile centnarów ziemniaków każdy poszeżogólny rolnik odstawić powinien w dni dostawy na miejsca wyznaczone dla jego gminy.

Wolno odstawić tylko ziemniaki oczyszczone z ziemi i zdrowe, ziemniaki zgniłe, nadmarznęte i bardzo drobne są wyłączone od przyjęcia, i dlatego należy je przed ładowaniem powybierać.

— **„Spotwarzona”.** Wielkim powodzeniem w teatrze „Paryskim” cieszy się obecnie wystawiony dramat p. t. „Spotwarzona” w 4 częściach, na tle pożycia małżeńskiego. Dobrorewego programu dopełnia komedia w 2 aktach p. t. „Pikus i nowa moda” wywołująca kaskady śmiechu na widowni.

Zasługuje również na uznanie wyborna gra sekstetu artystycznego pod dyrykcją p. Czesława Zaka, słuchacza konserwatorium Warszawskiego.

— **O dezynfekcję ulic.** Pomimo odnośnych przepisów w sprawie utrzymania w czystości ulic, niektórzy stróża zaniedbują dezynfekowanie mlekim wapieniem ścieków i rynsztoków ulicznych. Skutkiem powyższego niedbalstwa, nawet na ulicach w śródmieściu, jak np. na Szkolnej, z ryśztoków wydzielają się wielce nieprzyjemne w ziewy. Czas już może byłoby, aby właściciele lub administratorzy domów wejrżeli w tę sprawę, zaniedbanie której grozi miastu rozszerzeniem się chorób zakaźnych.

POLACY W PARANIE.

Ozywiony ruch narodowościowy, jaki panuje we wszystkich kątach kuli ziemskiej, gdzie bodajby nie-wielka garstka Polaków znajdowała się, wywarł zbawienny wpływ i na kolonję polską w Brazylii, która po wielu latach obojętności w tym kierunku zdobyła się wreszcie na organizację centralną, mającą na celu bronienie interesów polskich. Tą organizacją jest istniejący już od 16 grudnia z r. Polski Komitet Centralny w Brazylii, wybrany przez wiec polski, odbyty tegoż dnia w Kurytybie. Wiek polski wybrał z pośród obecnych 30 członków Rady Narodowej i ta wybrała znowu z pośród siebie komitet złożony z 5 osób. W skład Komitetu wchodzi pp.: Kazimierz Warchałowski — prezes, Tadeusz Danielowicz — wice-prezes i skarbnik, Wojciech Szukiewicz — sekretarz, oraz Sylwester Piasecki i Albin Wątroba — członkowie bez specjalnych urzędów.

Jedną z pierwszych czynności Komitetu była interwencja w sprawie zakazu przyjmowania i wydawania listów polskich i gazet w Brazylii. Interwencja ta została pomysłnym skutkiem uwieczniona.

Komitet zaprosił na swego przedstawiciela przy Komitecie Narodowym Polskim w Paryżu p. Henryka Abozyskiego, który w czasie swych kilkumiesięcznych objazdów po Brazylii miał sposobność poznać dokładnie stosunki miejscowe i wtajemniczyć się w tyocie tamtejszej kolonji polskiej.

Z kraju.

— **Urządza na Litwie,** według nadchodzących statąd wiadomości są z małemi wyjątkami wszędzie bardzo dobre. Szczególnie żyto jest wszędzie wyborne. Zboże jare wszędzie się udało. Deszcze tam nie przeszkadzali.

— **Napady bandytów.** We Wronach pod Gielami zamordowano właściciela młyna, J. Pietralika, poczem bandyci zrabowali pieniądze i dokumenty.

W Olce pod Chelmem zamordowano 66-letnią Antoninę Strepińską, wdowę po obywatelu ziemskim której zrabowano 400 rb.

Na drodze z Olkusa do Pieskowej Skały napadnięto na 3-ch podróżnych, z których dwaj zbiegli, trzeciego zaś, M. Ławkowicza, zamordowano. Ponieważ zwłok nie obrabowano, przeto istnieje podejrzenie, że zabójcami nie byli bandyci.

— **Przerwanie lekcji z powodu „hiszpanki”.** Epidemia influenzy hiszpańskiej szerzy się wśród młodzieży szkolnej w Kielcach. W szkole realnej zapadło na tę chorobę tak wielu uczniów, że musiano na kilka dni przerwać wykłady.

— **Hiszpanka we Lwowie.** Pisma lwowskie donoszą, że epidemia hiszpańskiej influenzy w swoim pochodzie przez Europę doszła do Lwowa i szerzy się tam dość gwałtownie. Choroba trwa kilka dni i ma przeważnie lekki przebieg, o ile kto nie narażi się w ciągu jej trwania na przeziębienie. Korpozyna się zwyczajnie odmieńcem, dreszczami i sennoscą, poczem następuje influenzy.

Kresowa organizacja społeczna.

Bardzo doniosłymi w życiu ludności polskiej na kresach wschodnich są, zrzeszenia różnego typu. Jedne z nich, to kółka rolnicze, o charakterze rolniczo oświatowym, inne zaś oparte na zasadach współdzielczych — to stowarzyszenia: spożywczych, pożyczkowe, budowlane i mleczarskie.

Kółka rolnicze na kresach, są zorganizowane w powiatowe związki kółek rolniczych: Hość członków w 100 kółkach rolniczych, działających na kresach, wynosi około 6 tysięcy gospodarstw matorolnych.

Stowarzyszeniami współdzielczymi na kresach, zajmują się właściwie związki patronackie, przy pomocy straży kresowej.

Stowarzyszenia te na kresach mają znaczenie nie tylko gospodarze i społeczne, ale również i polityczne. Najbardziej uświadomiona ludność polska na kresach, skupia się w tych placówkach i tworzy silną polską organizację samopomocy.

Wszystkich zrzeszeń polskich na kresach posiadamy około 250, z czego wypada: na kółka rolnicze 103, stowarzyszenia spożywców 70, stowarzyszenia pożyczkowe 69, mleczarskie 9. Pozatem jest kilkanaście stowarzyszeń budowlanych.

W organizacji są: spółki parcelacyjne, stowarzyszenia rolniczo-handlowe i stowarzyszenia pszczelarzy.

Ze względu na doniosłość tych stowarzyszeń dla sprawy narodowej winniśmy tam, gdzie zrzeszeń tych niema, organizować je.

Dobry sposób.

Paul X jest bardzo gadadliwą. Onegdaj zachorowała na modą dziś „hiszpankę” przywiodła do siebie lekarza. Lecz swoim zwyczajem nie dała mu przyjąć do słowa. Co lekarz zaczął mówić, panna Flora wpadła mu w słowa.

— A więc weźmie pani wodę...

— A czy nie byłoby lepiej octem?

— Zaraz, zaraz, ale paani mi nie daję przyjąć do słowa... Zresztą proszę mi pokazać język... tak... proszę go lepiej wystawić... tak... teraz proszę go trzymać, aż ja skończę mówić.

Bezpłatnych,

Kom-pentnych i bezstronnych porad udziela

Kancelarja Kurów Gracyana Fyrka,

Warszawa S-to Krzyżka, 17), młodzieży pti obojętnej zaniedbanej w nauce i osobom pragnącym kształcić się lub

uzupełnić swą wiedzę.

Teatr „**PARYSKI**” Ulica Panny Marji
— Nr. 19. —Program od wtorku 24-go do Piątku
27-go Września r. b. włącznie.

Tylko 4 dni! Słynna amerykańska serja „World”

„Spotwarzona”

Wzruszający dramat małżeński w 4-ch dużych częściach.

Nad program: **Pikuś i nowa moda** Przewyborna komedia w 2-ch częściach.**ANONS:** wkrótce wystawiony zostanie wspólny dramat życiowy p. t. „**Skazaniec losu**” W roli głównej utalentowana i uroczą **LEDY NORY**.Muzyka: Sekstet Artystyczny pod Dyrekcją
p. **Czesława Zaka**.
Słuchacza Konserwatorium Warszawskiego.

Dla dzieci wejście wzbronione.

szegóły w programach.
Bufet cukierniczy przy teatrzeTeatr „**ODEON**” ul. Panny Marji № 27. Od piątku 20 do piątku 27 września.

Największa Sensacja Sezonu

Carska FaworytaDramat dworski w 6-ciu aktach na tle zakulisowego życia cara **NIKOLAJA II-go**
Scenarjusz **STANISŁAWA Kozłowskiego**.**O S O B Y:**Car, władca wschodu **Władysław Walter**
Carowa jego żona **Iza Kozłowska**
Carewicz, jego syn **Józef Węgrzyn**
Olga **Maria Hryniewiczówna**
Zenia, jego córki **Janina Józwiakówna**
W. Książę **Konstanty Stan. Knake-Zawadzki**
Matylda Krzesińska **Halina Bruzówna**Feliks Krzesiński jej ojciec **Paweł Owerło**
Adela, jej matka **Wanda Szymborska**
Woronow, minister dworu **Jerzy Leszczyński**
Lejb-medyk, lekarz nadworny **Witold Kuncewicz**
Książę Szujski, frejlna dworu **Helena Sulima**
Własowa frejlna dworu **Seda Broniszówna**
Własow, adiutant **Stanisław Czapski**Szczeg. w program. W aktach II-im i IV-ym Tańce władcy balcmaistrza **P. Zajlicha** Szczeg. w program.**Pomimo niesłychanie kosztownej dzierżawy obrazu, ceny miejsc pozostają bez zmiany.**

— Dla dzieci wejście wzbronione. —

W celu uniknięcia natłoku, uprasza się o przybycie na wczesniejsze spektakle.**ŚWIERZBE** Szybko leczy mydlana
„**MAŚC P-ra HEBDY**”
w stoikach na 1-3-12 osób. Nie plami bielizny,
ma przyjemny zapach. Dla zwierząt po 1/2, i 1 K-o
„**EKWOL HEBDY**”

Zadać wazędzie, skład główny Tow. Akc. Fr. Karpiński w Warszawie Elektoralna 35, w Częstochowie K. Rompański

Stanisław Rumszewicz
adwokat przysięgływ Częstochowie ul. Piękna 7.
(I. piętro front obok Sądu Pok. II Okr.
Przyjmuje od 2-jej do 5 południu
z wyjątkiem niedziel i świąt.**REMIZA WARSZAWSKA**
Kantor Przewozowy
I. KOSSOWSKIEGO
przeniesiony został z ulicy Kościuszki
41 na ulicę św. Stanisława Nr. 5 (róg
Kościuszki) do domu własnego.**Prosimy o uregulowanie
zaległej prenumeraty****Ofiary.**Zamiast wieńca na trumnę s. p. Zofii
Bojemskiej składają urzędnicy Huty „Czę-
stochowa marek piędziesiąt na Schronienie
Paralityków pod wezwaniem S-go Antonie-
go, kwit 276**Do sprzedania**
cały tartak na okupacji z kuchnią do wynajęcia
aust. i dom na Ost. Gro- od 1-go Października
szu za 5500 rb. Wiad. u Wiad. ul. P. Marji 46 u
p. Gawrońskiego Kra- stróża
kowska 58 1094**3 pokoje**
z kuchnią do wynajęcia
Wiad. ul. P. Marji 46 u
stróża 2089**Wolant**
w dobrym stanie sprze-
dani w cenie 1000 mar.
Wiad. w adm. Gońca
2108**Pokój**
z elektrycznym oświe-
tleniem zaraz do wynaj-
ęcia Piękną 5 stróża
2097**Dom**
z ogrodem do sprze-
dania ul. Krótka 37 Wiad.
u właściciela 2099**3 pokoje**
z kuchnią do wynajęcia
Szkołna 3-b 2093**Wyprowadzają**
meble sprzęt gospodar-
skie z powodu wyjaz-
du Szkołna, dom Kle-
packiego Nr. 3 parter
stróża wskazuje. 2110—**Zbiorowe**
korepetycje
Dalsze zapisy na zbioro-
we korepetycje w okre-
gu staromiejskim do klas
wstępnych I i II odby-
wają się w szkole przy
ul. Krakowskiej Nr. 16
od godz. 10 do 1 pod
kierunkiem A. Reszko.
Płaca wynosi do klasy
wstępnej 10 mk. do 1-12 i
2 15 mk. Lekcje roz-
porządzają się d. 1 paź-
dziernika, 2085—**Poszukuje**
dzierżawy ogrodu z dom-
kiem Oferty w Gońcu
pod lit. W. C. G.
2105—**Powóz**
dorozka do sprzedania,
cena przystępna Wiad. u
stróża Hotel Polonia.
2100—**Osoba**
młoda poszukuje miej-
sca gospodyni lub do dzie-
ci może być na wyjazd
Wiadomość Zakład foto-
graficzny ul. P. Marji
2096—**Mięso**
świeże, kaniśkie Mała 2
2012—**2 maturzystki**
poszukują korepetycji
lub kondycji Wiad. u
Gońcu 2087—**Afisz**
klepsydry, ogłoszenia
roszanki i t. p., drukuje
F. D. Wilkoszewski
Częstochowa,
ul. Panny Marji 38.Redaktor i Wydawca **F. D. Wilkoszewski.**

Odbito we własnych zakładach drukarskich „Gońca” Częstochowskiego